

Leseveiledning til 24.10

Gjøre ferdig tema fra 17.10: Effektivitet og fordeling – se leseveiledning og notater.

Nytt hovedtema: **Markedssvikt**

Vi skal se på tre typer markedssvikt, og hva man evt. kan gjøre for å rette opp svikten ved offentlige inngrep:

1. Eksterne virkninger (spesielt: forurensing)
2. Kollektive goder (fellesgoder, public goods)
3. Markedsmakt (spesielt: monopol)

Eksterne virkninger og kollektive goder (fellesgoder)

B&W kap.20

Hvis du ikke rekker å lese alt nå: dropp s.772-779

OBS: sjekkspørsmål på side 752!

Ang. "Common property resources" (felleseie, B&W 20.4): En tidligere nobelprisvinner i økonomi, Ellinor Ostrom, fikk prisen for sine arbeid om felleseie; når fungerer det og når fungerer det ikke? Hvilke faktorer gjør at det fungerer /ikke fungerer? Du kan lese mer om hennes bidrag på http://nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/2009/press.html

Fra pressemeldingen til Kunglia Vetenskapsakademien:

"Elinor Ostrom has challenged the conventional wisdom that common property is poorly managed and should be either regulated by central authorities or privatized. Based on numerous studies of user-managed fish stocks, pastures, woods, lakes, and groundwater basins, Ostrom concludes that the outcomes are, more often than not, better than predicted by standard theories. She observes that resource users frequently develop sophisticated mechanisms for decision-making and rule enforcement to handle conflicts of interest, and she characterizes the rules that promote successful outcomes

Sjekkspørsmål:

Hva menes med eksterne virkninger? Gi noen eksempler.

Anta at en produksjonen av en vare forurenser miljøet, og det ikke er mulighet for rensing. Forurensingen er da en ekstern effekt av produksjonen. Anta at kostnaden ved forurensingen tallfestes til z kroner per enhet. Vis hvordan dette leder til at de samfunnsøkonomiske marginalkostnadene blir høyere enn de privatøkonomiske. Vis hvordan dette kan lede til for stor produksjon av vareb sammenliknet med hva som er samfunnsøkonomisk optimalt. Forklar med ord hvorfor det blir slik! (Se figur 20.1 i B&W)

Hva kan myndighetene gjøre for å sikre optimal produksjon?

I noen tilfeller kan man løse problemene med eksterne virkninger gjennom markedene, evt. gjennom erstatningsansvar (liability) for skader påført andre. Under hvilke forutsetninger er en slik løsning mulig? Hva er begrensningene på slike ordninger? Hvilke typer eksterne virkninger tror du vil kunne løses gjennom slike ordninger og hvilke vil ikke kunne løses?

Hva er et kollektivt gode?

Gi noen eksempler på kollektive goder.

Hvorfor gir ikke markedet en optimal produksjon av kollektive goder?